LISA 4 – CANINE THROMBOPATHIA

Veritsushaigus võis olla ilmnenud ka varem, kuid selle kohta oli vaid suusõnaline informatsioon. Esimene ametlik pesakond, kus oli 4 veritsevat kutsikat, sündis 1995 aastal Juno-Juhekin kennelis kombinatsioonist Paddy Thorn Asgard x Juno-Juhekin Jingles. Sama vanemate kombinatsiooni kasutati samas kennelis veel 1996. ja 1997. aastal ja iga kord saadi veritsevaid kutsikaid.

Sama isa (Paddy Thorn Asgard) kasutas kennel Washakie, emaks oli Washakie Wahrer Bericht - koer, kelle vanaisa oli ka eelmise pesakonna vanaisa. Kasutati seda kombinatsiooni kahel korral ja mõlemal korral saadi veritsevad kutsikad.

Ametlikult on praeguseks fikseeritud 10 pesakonda, kus on olnud veritsemistunnustega kutsikaid. Viimane neist 2003. aastal. Kõikide nende pesakondade tagant leiame samad nimed. Info on avaldatud nii Hollandi kui Soome landseeriühingute ajakirjades.

Eesti populatsioonis on need nimed liinides esindatud läbi Ängelmäen Teddy Terroristi (ÄTT), kelle isa Paddy Thorn Asgard (PTA) on 5 eelnimetatud veritsustunnustega pesakonna isa.

Haiguse ilmnemisest on landseeriaretajad üle maailma olnud väga ettevaatlikud antud liinidega koerte kasutamisel ja äärmuslikumad kennelid on lausa keelanud oma järglastel kasutada nimetatud liine. Näiteks Saksamaal klubis DLC ei lubatud oma liikmetel ei kasutada antud kenneli ega sellega seotud koeri, ega isegi võetud liikmeks koeraomanikke, kel olid sellised koerad.

Probleem leidis lahenduse 2006 aasta augustis, kus professor M.K.Bourdeaux Auburni ülikoolist selgitas välja haiguse sisu - Canine Thrombopathia (CTP). Tegu on häirega, kus verelibled ei suuda edastada sisemisi hüübimissignaale.

Üksiti töötati välja testimiseviis, selgitamaks välja mutatsiooni kandjaid. Tõsisemalt alustati testimisega 2007. aasta kevadest. Täpsemat infot selle haiguse kohta leiab Auburni ülikoolilehekülgelt (vt punkt Allikad).

Eestis on testitud 8 koera (vt joonis 3). Selgitus joonise 3 juurde: kollase põhjaga on testitud Eesti koerad, sinise raamiga on tähistatud kandjad (Carrier), rohelise raamiga need, kes ei ole kandjad (Clear). Raamimata on koerad, kelle kohta ei ole infot testi tegemise kohta. White'n Black M-pesakond on eraldi tähistatud halli tagapõhjaga, kuna nemad on tänu mõlema vanema testitulemusele automaatselt tulemusega Clear.

Olukord CTP osas meie ümber

Eesti landseeride nimekirjas tervikuna on hetkeseisuga 61 koera, kelle eellaste hulgas on PTA. Neist 63 koerast 13 on ametlikult Clear tulemusega (4 testitud ja 9 vanemate tulemuse tõttu), 2 on ametlikult kandjad.

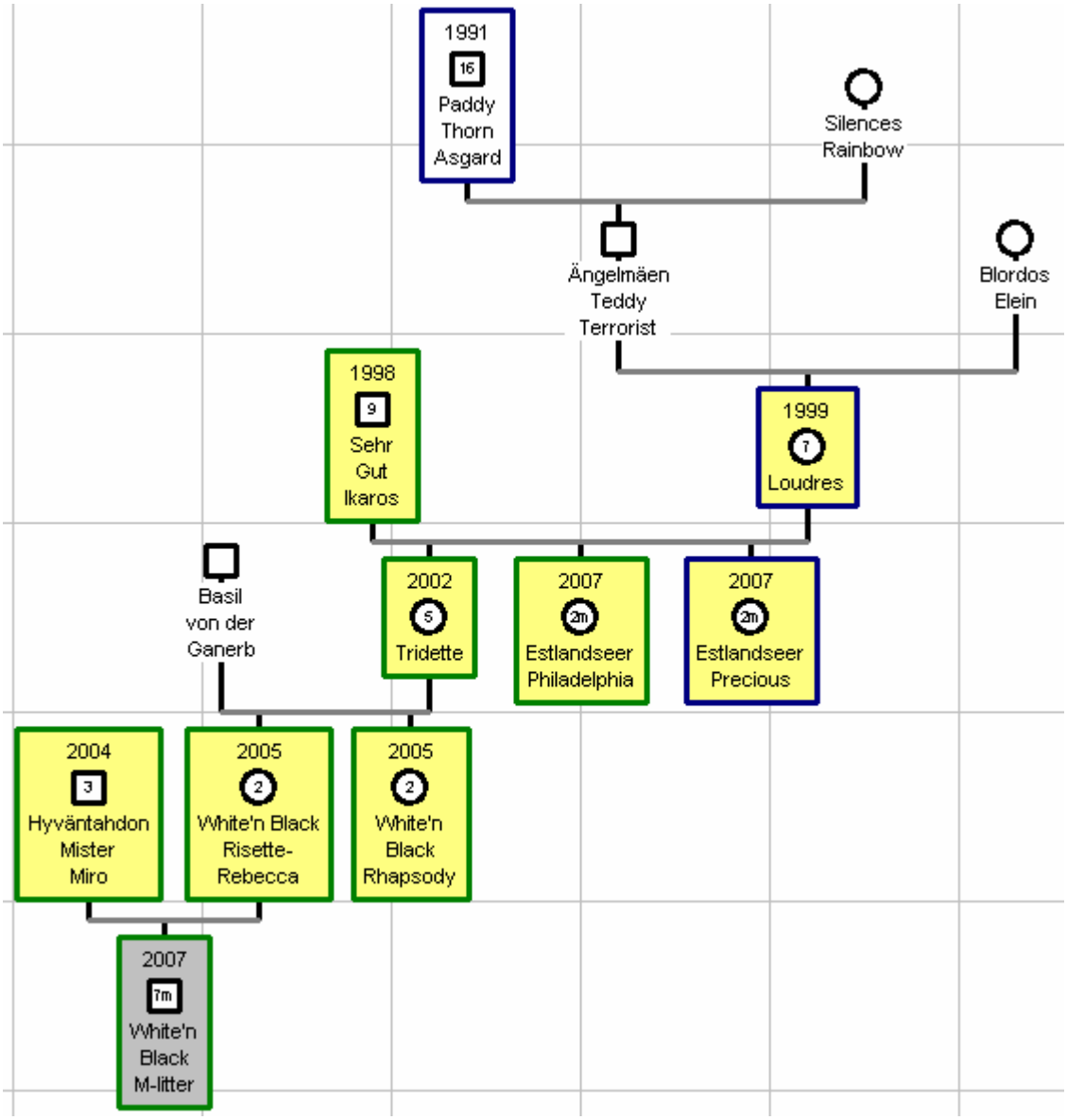
Baltikumi populatsiooni CTP kontekstis kujundabki suurel määral ÄTT, kellel oli pesakond ka Leedus ja kus võime tõmmata paralleeli Eestiga selles mõttes, et kasutusel on vanad veneaegsed liinid, mis on segatud ÄTT liinidega. Lätis on mõjutused Eestist ja Leedust. Lätis on ka vanu veneaegseid liine, kelle üks esindaja on Eestis, kuid kahjuks on need praeguseks liiga vanad.

Soome, kus veritsusnähtudega kutsikad esmakordselt ilmusid ja enamus ametlikke haigusnähtudega pesakondi sündisid on landseerikasvatajate seas märgitud maa, mille aretustöösse mujal Euroopas suhtutakse ettevaatusega.

See on põhjuseks, miks Soome aretajad on tugevalt polariseerunud ja nende hulgas on aretajaid, kes põhimõtteliselt ei lubanud oma kenneli koeri kasutada Thorn Asgardi (TA) kenneli koerte järglastega. Testide võimalikuks saamisel on olukord muutunud ja esineb nõue , et TA järglane peab olema tulemusega Clear. Soome populatsioonis on TA-järglasi märkimisväärselt palju.

Rootsi populatsiooni kujundas sinna müüdud isane, kes oli enne saanud Soomes veritsevate kutsikatega pesakonna ja sai Rootsis-Norras kokku 5 pesakonda. Praeguseks on hinnanguliselt ca 2/3 populatsioonist TA-järglased. Samuti on Rootsi imporditud koer, kelle mõlemad vanemad on märgitud TA-koerte otsesed järglased.

Joonis 3

CTP probleem ei ole ühe kenneli (Thorn Asgard) probleem. Probleem ulatub kaugemale.

Utrecthi ja Genedia teadlased analüüsisid infot ja koostasid nimekirja koos tõenäosustega, millises lülis mutatsioon võis alguse saada ja see nimekiri katab koeri aastatest 1970-1980, keda nii Thorn Asgard kui teised kennelid oma aretustöös kasutasid.

Olulise nimena on välja toodud, ja näiteks DLC-s on see koer aretusreeglites märgitud eraldi tähelepanu vajavaks, Paddy von Schartenberg (s. 12.8.1974). See koer on juba rohkemate Eesti koerte järel, kuna ta oli üks aluseid, millel omal ajal landseeride populatsiooni ehitati.

Praeguseks on mitmed riigid alustanud testimisega ja landseeride rahvusvaheline töögrupp püüab koondada infot testitulemustest. Kuna kandjaid (*Carrier*) on vähe, siis annab see julguse taodelda, et kandjaid ei kasutataks aretuses. Samas peame vajalikuks mingi perioodi jooksul teha palju testimisi, et võimalusel see haigus Landseeritõust välja juurida või vähemalt suruda geneetiliselt tahaplaanile.